

Член-кореспондент НАН України Вадим Іванович Лялько

(до 75-річного ювілею)

Відомому вченому в галузі аерокосмічних досліджень Землі, геології, гідрогеології, геоекології, геотермії, директору Наукового центру аерокосмічних досліджень Землі Інституту геологічних наук Національної академії наук України (з 1992 р.), лауреату Державних премій України у галузі науки і техніки УРСР та премії ім. В. І. Вернадського НАН України, заслуженому діячеві науки і техніки України, доктору геолого-мінералогічних наук, професору, члену-кореспонденту НАН України, члену-кореспонденту Міжнародної академії астронавтики, голові Наукової ради НАН України з вивчення природних ресурсів

дистанційними методами, голові Секції Д33 Науково-технічної ради Національного космічного агентства України, науковому керівникові проекту дослідження природних ресурсів аерокосмічними засобами у межах Національної (загальнодержавної) космічної програми України Вадиму Івановичу Ляльку 1 вересня 2006 року виповнилось 75 років.

В. І. Лялько народився у м. Переяславі Київської області в родині службовців. Після закінчення з відзнакою у 1955 р. геологічного факультету Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка В. І. Лялько вже 50 років працює у Національній академії наук України: до 1992 р. — у Інституті геологічних наук (ІГН) АН УРСР, де пройшов шлях від інженера відділу гідрогеології до завідувача відділу тепломасопереносу в земній корі. В 1974—1978 рр. працював заступником академіка-секретаря, в. о. академіка-секретаря Відділення наук про Землю АН УРСР. З 1992 р. — директор Наукового центру аерокосмічних досліджень Землі ІГН НАН України. Член Бюро Відділення наук про Землю НАН України.

У 1964 р. В. І. Лялько захистив кандидатську дисертацію на тему «Формирование, оценка и прогноз изменения ресурсов подземных вод в условиях засушливой зоны Украины», де вперше застосував новий фізико-математичний напрям — тепловологоперенос у капілярно-пористих середовищах, у 1972 р. — докторську дисертацію на тему «Исследование особенностей тепло- и массо-

переноса в подземных водах юго-запада Русской платформы и сопредельных регионов».

Своїми багаторічними дослідженнями зробив суттєвий внесок у розвиток світової геологічної науки. Надзвичайно широкий діапазон його наукових інтересів охоплює аерокосмічні дослідження Землі, геологію, гідрогеологію, геоекологію, геотермію.

Фундаментальні дослідження, здійснені В. І. Лялькою особисто та під його керівництвом, дозволили обґрунтувати новий напрям в науках про Землю — енергомасообмін в геосистемах, який розвивається в рамках оригінальної наукової школи, що досліджує процеси енергомасообміну в геосистемах та їхній вплив на фізико-хімічні і біологічні механізми, які відповідають за формування спектрального відгуку природних об'єктів та є дуже чутливими до дії різних природних та антропогенних факторів. На базі спектральних моделей розробляються нові методи і технології тематичного оброблення даних ДЗЗ.

В. І. Лялько успішно вирішив ряд фундаментальних питань, пов'язаних з теоретико-методичним обґрунтуванням і практичним випробуванням у виробничих умовах нових методів в аерокосмічному землезнавстві (радарна інтерферометрія, гіперспектрометрія та ін.). Це сприяло розв'язанню актуальних природоресурсних і природоохоронних задач (аерокосмічних пошуків нафтогазових покладів, контроль і прогнозування врожайності сільськогосподарських культур, пожежонебезпечності лісів, підтоплення територій, паводків, екологічного стану територій і акваторій, оцінка опускань земної поверхні в районах закриття вугільних шахт та ін.).

В особі В. І. Лялька органічно поєднані якості вченого і організатора науки, який ефективно впроваджує свої розробки у виробництво. Ним опубліковано понад 400 праць, серед яких 20 монографій, підготовлено багато кандидатів та докторів наук.

В. І. Лялько веде велику організаційну та педагогічну роботу, є головою Наукової ради НАН України з вивчення природних ресурсів дистанційними методами та Секції дистанційного зондування Землі НТР Національного космічного

агентства України, головою спеціалізованої вченої ради при ЦАКДЗ ІГН НАН України із захисту докторських та кандидатських дисертацій зі спеціальності «аерокосмічні дистанційні дослідження», є членом Наукових рад НАН України та РАН з проблем біосфери, космічних та системних досліджень, екології, геотермії, він є заступником редактора «Геологічного журналу» та журналу «Геоінформатика», членом редколегії журналу «Космічна наука і технологія», науковим керівником проекту дослідження природних ресурсів аерокосмічними засобами у межах Національної космічної програми України. Він є координатором Відділення наук про Землю НАН України у проекті від України («GMES-GEOSS-Україна») до Міжнародної програми «Глобальна система систем обстеження Землі» (GEOSS) та Європейської програми «Глобальний моніторинг для навколишнього середовища та безпеки» (GMES), в якому беруть участь установи Відділення наук про Землю НАН України у співдружності з іншими Відділеннями НАН України та з установами НКАУ і зарубіжними співвиконавцями. В. І. Лялько бере активну участь у міжнародній науковій діяльності, про що свідчать його неодноразові виступи на міжнародних наукових форумах, публікації в зарубіжних наукових виданнях та виграні гранти Міжнародного наукового фонду та космічних агентств Німеччини, Франції, Європи та ін.

Деякі публікації ювіляра

1. Calculation of Heat and Mass Transfer in the Earth's Crust (Algorithms and Programs). — New York — New Delhi, Amering Publ. Co, 1981.—150 p.—(Publish. US Depart. of Interior and the National Science Found. Washington, D. C.).
2. Геологія шельфу України. Тверді корисні копалини. — Київ: Наук. думка, 1983.—170 с. (Соавтори — Шнюков Е. Ф., Иноземцев Ю. И., Подорван В. Н. и др.).
3. Космическая информация в геологии. — М.: Наука, 1985.—560 с. (Соавторы — Митник М. М., Вульфсон Л. Д., Трифонов В. Г. и др.).

4. Тепломассоперенос в литосфере. — Киев: Наук. думка, 1985.—260 с.
5. Аерокосмічні методи у геоєкології. — Київ: Наук. думка, 1992.—206 с. (Співавтори — Вульфсон Л. Д., Жарий В. Ю. та ін.).
6. Нові методи в аерокосмічному землезнавстві. — Київ: ЦАКДЗ-Карбон, 1999.—263 с. (Співавтори — Федоровський О. Д., Перерва В. М., Костюченко Ю. В. та ін.).
7. Термогеодинамическая модель эволюции астенолитов // Геофиз. журн.—1993.—13, № 4.—С. 3—12. (Соавторы — Чекунов А. В., Кутас Р. И., Митник М. М.).
8. Україна з космосу (Атлас дешифрованих знімків території України з космічних апаратів) // Космічна наука і технологія. Додаток.—1-е вид.—1997.—3, № 3/4.—34 с.; — 2-е вид.—Київ, 1999.—36 с. (Співавтори — Федоровський О. Д., Рябоконеко О. Д., Сахацький О. І. та ін.).
9. Космос — Україні (Атлас комп'ютерно дешифрованих космознімків) (Ред. та співавтори — Федоровський О. Д. та ін.). — Київ: НАНУ—НКАУ, 2001.—109 с.
10. Аерокосмічні дослідження Землі: тенденції і перспективи (Редактор і співавтор) // Космічна наука і технологія.—2002.—8, № 2/3.—206 с.
11. Інформатизація аерокосмічного землезнавства. — Київ: Наук. думка (Редактор та співавтор — С. А. Довгий).
12. Водообмен в гидрогеологических структурах Украины. — Киев: Наук. думка, 1988.—2001.—Т. I—IV (Соавторы — Шестопалов В. М. и др.).
13. Словник із дистанційного зондування Землі (Редактор та співавтор — М. О. Попов). — Київ.: СМП «АВЕРС», 2004.—170 с.
14. Державний стандарт ДСТУ 4220-2003 «Дистанційне зондування Землі з космосу. Терміни та визначення понять». — Київ: Держспоживстандарт України, 2003.—18 с.
15. Багатоспектральні методи дистанційного зондування Землі в задачах природокористування (Редактор та співавтор М. О. Попов та ін.). — Київ: Наук. думка, 2006.—356 с.

У рік свого 75-річчя та 50-річчя наукової діяльності ювіляр, як завжди, багато і плідно працює, перетворюючи у реальні практичні досягнення ті наукові напрацювання, яким він присвятив своє життя. Усім, кому доводилося спілкуватися з ученим, відома його цілеспрямованість, ерудованість, вміння проводити дослідження на сучасному науковому рівні і доводити їх до практичних результатів. Широкий кругозір, почуття гумору, принциповість, реальна допомога тим, хто її потребує, — ось риси, притаманні ювілярові.